

Lisätiedot:

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh. 050 304 1234
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kulttuurivaliokunta pyytää kaupungin muilta valiokunnilta, nuorisovaltuustolta sekä vanhus- ja vammaisneuvostoilta lausuntoa Kauniaisten kulttuuriohjelmasta (**oheismateriaali**). Lausunnot pyydetään 15.2.2021 mennessä. Linkki kulttuurivaliokunnan kokoukseen 16.12.2020 § 51 ja lausuntopyyntöön on ohessa:

<http://kauniainenfi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20203032-6>

Kauniaisten kaupunkistrategiaan 2018-2022 (11.11.2019 § 58) on kirjattu, että yhteinen kulttuurisuunnitelma kulttuuri- ja taidealan toimijoiden ja kaupungin kaikkien toimialojen kanssa tehdään vuoden 2020 aikana (kohta 2.4). Kulttuurisuunnitelman tavoitteena on ollut löytää yhteinen tahtotila ja linja siitä, mitä kulttuurielämä Kauniaisissa on, ja mitä sen tulee tulevaisuudessa olla.

Lausuntopyynnössä tuodaan esiin, kuinka kulttuuripalveluilla on positiivinen vaikutus kaupunkilaisten hyvinvointiin. Kulttuuri elävöittää, innostaa ja tuo hyvää mieltä. Kulttuuri rentouttaa, mahdollistaa arjesta karkaamisen ja sillä on voimauttava positiivinen vaikutus. Kulttuuripalveluita tulisi olla yleisesti tarjolla kaupunkilaisille, mutta heillä tulisi myös olla mahdollisuus päästä kosketuksiin kulttuurin kanssa muilla tavoin ja sovelletusti myös muiden toimintojen palvelukirjossa. Kauniaisten kulttuurielämä ei siis ole pelkästään yhtä kuin kaupungin tarjoamat kulttuuripalvelut. Elävä ja monimuotoinen kulttuurikenttä, joka näkyy niin arjessa kuin juhlassa, on kaupunkilaisten etu ja Kauniaisten kaupungin valttikortti. Kauniaisten olemus puutarhakaupunkina, jonka villarkkitehtuuria vaalitaan, on myös osa kokonaisuutta, kuten myös julkinen taide ja kaupunkiympäristössä löytyvät teokset.

Kauniaisten kulttuuriohjelma on laadittu yhteistyössä kaupunkilaisten, Kauniaisissa toimivien taiteilijoiden ja kulttuuritoimijoiden sekä taide- ja kulttuurialan instituutioiden kanssa, sekä poikkihallinnollisesti kaupungin yksiköiden ja toimialojen välillä. Tavoitteena on ollut osallistaa kaikki kulttuuripalveluista (laajana käsitteenä) kiinnostuneet tahot sekä palveluiden tuottajat.

Esitys lausunnoksi:

Kulttuuriohjelman yhtenä kantavana teemana on ”Kulttuuri jalkautuu arkeen”. Teemalla tavoitellaan mm. kulttuurin aitoa näkyvyyttä katukuvassa ja että kiinteään taiteeseen satsataan riittävästi resursseja. Toimenpiteenä on esitetty %-periaatetta, joka otettaisiin käyttöön kaupungin rakennus- ja kunnostuskohteissa. Prosenttiperiaatteella tarkoitetaan periaatteellista päätöstä käyttää osa rakennushankkeen määrärahasta taiteeseen. Tietty osuus rakentamisen budjetista käytetään tällöin taiteen hankintaan tai taiteelliseen suunnitteluun. Osuus vaihtelee esimerkiksi 0,25–2 prosentin välillä, usein käytetään 1% osuutta. Kiinteän taiteen sisällyttäminen hankkeisiin on usein luontevinta kohteissa, jotka ovat sijainniltaan ja näkyvyydeltään keskeisiä.

Yhdyskuntatoimi vastaa pitkälti kaupungin investointiohjelmaan sisältyvien hankkeiden toteutuksesta. Investointimäärärahat ovat hankekohtaisia ja ne perustuvat hankesuunnitelmassa hyväksytyyn laajuuteen ja sisältöön. Suunnittelun edetessä myös kustannusarviot tarkentuvat, jolloin on mahdollista, että määrärahaa joudutaan korottamaan. Hankkeiden investointimäärärahat myöntää kaupunginvaltuusto.

Investointihankkeiden toteutusohjeen mukaisesti hankkeen tarveselvityksen hyväksyminen kaupunginhallituksessa on edellytys hankesuunnittelumäärärahan ottamiseksi taloussuunnitelmaan. Vaiheesta vastaa käyttäjähallintokunta yhdyskuntatoimen avustamana. Tarveselvitysvaiheessa käsitellään tarpeen kuvauksen ohella mahdollisia ratkaisuvaihtoehtoja ja niiden alustavia kustannusarvioita. Taiteen hankintaan varattava prosentuaalinen osuus hankkeen kokonaisinvestoinnista tulisi esittää tarveselvityksen laatijan toimesta jo tarveselvitysvaiheessa, jotta se tulisi huomioon otetuksi hankesuunnittelussa.

Huomattava on, että mikäli investointimäärärahaan sisällytetään prosenttiperaatteen mukainen varaus taiteeseen, myös taidehankinnan tulee olla luonteeltaan investointi. Se voi tarkoittaa esim. kiinteää taideteosta, taiteen integrointia arkkitehtuuriin tai kokonaisratkaisuun. Mikäli osana hanketta toteutettaisiin taidehankintoja irtaimistotyyppisesti (esim. taulut, siirrettävät veistokset), tulisi määräraha varata käyttäjähallintokunnan käyttötalousarvioon.

Mahdollinen hankkeeseen sisällytettävä prosentuaalinen osuus taiteelle tulisi siis pohtia hankekohtaisesti hankkeen luonteen, laajuuden ja sijainnin perusteella. Keskeisissä uudisrakennus- ja laajoissa peruskorjaushankkeissa kiinteä taide voidaan toteuttaa taideteoshankintojen lisäksi tai ohella myös esimerkiksi julkisivumaalauksin tai valotaiteena julkisivun valaistuksessa. Taide voi myös olla integroitu rakennuksen arkkitehtuuriin materiaalivalintojen tai värien ja niiden vaihtelun kautta. Myös sisätilojen valaistus voidaan suunnitella osaksi arkkitehtuuria ja sekin on parhaimmillaan taide-elementti.

Yleisille katu- ja torialueille toteutettava ympäristötaide on vastaavalla tavalla mahdollinen, sisällyttäen määrärahavaraus hankinnalle investointi- tai käyttötalousarvioon.

Liikenneväyläinvestointien vuotuinen määrärahavaraus on 1,0 miljoonaa euroa. Tällä toteutetaan kaikki kyseiselle vuodelle ohjelmoidut katujen ja kevyen liikenteen väylien suunnitelmat, rakennuttamiset ja päällystystyöt sekä liikenneturvallisuuden parantamisen kohteet ja muut luonteeltaan liikenneväyläinvestointeihin sisällytettävät työt. Liikkumavaraa ei ole kovin paljon. Erilliskohteina voidaan esittää investointiohjelmaan yksittäisiä hankkeita, joihin vuotuinen miljoonan euron määräraha ei riitä. Tällaisia ovat olleet viime vuosina esim. LED-valaistushanke sekä kaupungin keskusta-alueen infrastruktuuri. Erillishankkeissa myös taidehankintoihin on paremmat mahdollisuudet ja juuri keskustahankkeessa taideteokset sekä muutenkin taiteen integrointi kokonaisratkaisuun on ollut vahvasti mukana. Näistä mainittakoon vesiveistos, kirjaston edustan aakkoskiveys, Oppipoika-veistos sekä Kauniaisten 100-vuotisjuhlaveistoksen Fonin tuominen keskusta-alueelle. Myös lasten leikkipaikan toteutuksessa on kantavana ideana ollut huvilakaupunki ja sen kulttuuri.

Todettakoon myös, että yhdyskuntatoimen yllä- ja kunnossapitotehtävissä on jo pitkään edistetty kulttuurin jalkautumista katukuvaan. Kuntatekniikassa on parhailaan käynnissä hanke ”Kauniainen lasten silmin”, jossa leikkipuistokylttien ja sähkökaappien maisemointiin käytetään lasten tekemiä piirustuksia. Vuonna

2020 käytettiin sähkökaappien maisemointiin vanhoja valokuvia kaupungin katukuvasta. Kukkavene on useana kesänä ilahduttanut kuntalaisia Gallträskillä. Kuntatekniikka on myös hankkinut ja omana työnään toteuttanut myös muita ympäristötaideteoksia. Taideteos Metsän valo sijoittuu Kauniaistentien varteen näkyvästi. Kaupungin kunnossapitotyöntekijä on työstänyt moottorisahalla omana työnään ympäri Kauniaista noin 80 erityyppistä ja -kokoista puuveistosta. Puuveistokset on nimetty, ne on viety kartalle ja niiden ympärille on rakennettu viisi erilaista kävelyreittiä. Aineisto on julkaistu kaupungin nettisivuilla yhdyskuntatoimen joululahjana kuntalaisille joulukuussa 2020. Linkit aineistoon suomeksi ja ruotsiksi:

<https://kauniainen.maps.arcgis.com/apps/Shortlist/index.html?appid=6cc1386bda594618ad8c0805696b1b16>

<https://kauniainen.maps.arcgis.com/apps/Shortlist/index.html?appid=ac79ce6794e84cfe821e44a6ce6505cb>

Tilakeskuksen kiinteistöhoitaja on niin ikään vuosien ajan omana työnään ideoinut ja toteuttanut suuren määrän ympäristötaideteoksia kiinteistöjen piha-alueille ja myös sisätiloihin kunnossapitokorjausten yhteydessä. Lukuisista esimerkeistä mainittakoon vaikkapa Värikynät ruotsinkielisen koulukeskuksen mäessä Asematien varrella.

Kaupungin omistaman Keltaisen talon vuokrauskriteereihin on sisällytetty periaate, jonka mukaan etusijalle asetetaan käsityöläis- tai taiteilijatyypinen toiminta.

Huomattava on toki myös, että arkkitehtuuri itsessään on taiteenlaji. Kauniaisissa on useita suomalaisten eturivin arkkitehtien suunnittelemaa korkeatasoista rakennuksia eri aikakausilta sekä rakennuksia, joilla on rakennustaiteellisten arvojen ohella paikallis- tai kulttuurihistoriallisia arvoja. Osa näistä on kirjattu Kauniaisten rakennusinventointiin, joka on laadittu vuonna 2005. Tavoitteena on päivittää inventointi lähiaikoina, jolloin luettelo päivittyy uusilla kulttuurihistoriallisesti ja arkkitehtuurisesti merkittävillä rakennuksilla. Muistettava on myös, että osa Gallträskin eteläpuolisesta alueesta ja vanha rautatieasema kuuluvat valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY), joiden asemasta ja turvaamisesta on päätetty valtioneuvoston päätöksellä.

Kaupungin strategiaan sisältyy tavoite ”Huvilakulttuurin säilymistä tuetaan vapaaehtoisuuteen perustuvien suojelukaavojen laatimisella”. Tällaisten kaavamuutoksien yhteydessä kiinnitetään huomiota itse suojeltavan rakennuksen ohella myös lähimpien rakennusten sekä piha- ja lähialueiden käsittelyyn, jotta kulttuuriympäristön arvot säilyvät. Näiden alueiden tarkemman suunnittelun sekä rakennuksiin ja ympäristöön vaikuttavien toimenpiteiden yhteydessä on kuultava museoviranomaista. Huviloiden ja muiden kulttuurinähtävyyksien esittelyksi on koottu viisi kävelyreittiä, jotka löytyvät kaupungin nettisivuilta teemakarttoina:

<https://kartat.kauniainen.fi/storymaps/KauniaistenHuvilat/>

<https://kartat.kauniainen.fi/storymaps/GrankullaVillor/>

Yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju:

Yhdyskuntavaliokunta päättää antaa kulttuurivaliokunnalle esitystekstistä ilmenevän lausunnon Kauniaisten kulttuuriohjelmasta.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Oheismateriaali:

Kulttuurivaliokunnan lausuntopyyntö

Jakelu:

Kulttuurivaliokunta